

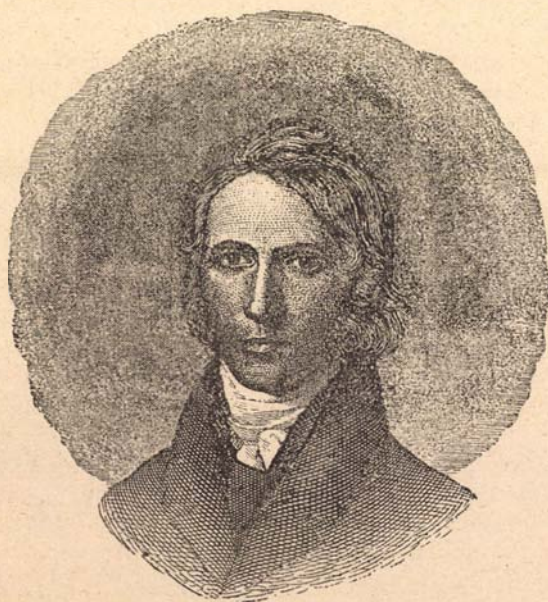
UNITÁRIUS KÖZLÖNY.

A VALLÁSOS ÉS ERKÖLCSÖS ÉLET ÉBRESZTÉSÉRE

KIADJA A DÁVID FERENCZ EGYLET.

SZERKESZTIK: DR. BRASSAI SÁMUEL és BOROS GYÖRGY.

Előfizetési ára egész évre 2 korona 40 fillér (1 frt 20 kr.) Egyes szám ára: 24 fillér (12 kr.) A Dávid Ferencz Egylet rendes tagjai 5 évi kötelezettséggel egy évre csak 2 koronát fizetnek. Minden pénz Iszlai Márton egyl. pénztárnokhoz küldendő Kolozsvárra (unitárius leányiskola).

Channing Ellery Vilmos.

(Szül. 1780. Megh. 1842.)

Channing Ellery Vilmos

mint erkölcsreformátor.*

(Arczképpel a czimlapon).

Tisztelt hallgatóim!

Egy idegen ország szülöttjéről felolvasást tartani — érzem — nagy feladat. Channing E. Vilmosról tartani felolvasást, éppen felette nehéz, mert ő nemcsak, hogy idegen volt, hanem már régen, ezelőtt éppen ötven évvel meg is halt. De, ha csak most halt volna meg, vagy ha meg se halt volna még, hanem élne ott túl az Oceanon, még akkor is aggódnom kellene felolvasásom sikere miatt, meggondolván, hogy az én tiszteletem tárgya csupán egy egyszerű unitárius pap volt.

És mégis, mindezen nehézségekkel szemben, Channingről fogok szólni. Channingről kell szólanom, tisztelt hallgatóim, ha egyébért nem, azért, mivel ezelőtt tizenhét esztendővel ő volt az én keresztelő papom, a ki keresztelt szent lélekkel és tüzellel, s egyszerűszemint megszabadított azok kezei közül, a kik nem a testet ölik meg, hanem a lelket.

Világosabban kell szólanom. A 60-as évek végén s a 70-es években Németországból átvándorolt volt hazánkba az akkori idő divatos vallása, a materialismus, vagyis az anyag dicsőítése és a szellem tagadása. Eljutott volt ez a vallás az iskola falai közé, ott talált s ott hódított meg minket is. Teljességgel nem emlékszem arra, hogy valami kellemetesen éreztem volna magamat hatalmában, de ott voltam ellenállhatatlanul és tehetetlenül én is. Néztem magamat, vizsgáltam a természetet, minden csak anyag volt és erő, egyetlen főtulajdonsággal, a mozgással. Isten, lélekhalhatatlanság, remény, hit, szeretet, jövő élet, mindezek csak a papok képzelődésében voltak meg, de a valóságban hiányoztak, mert az akkor divatos biblia Büchner „Erő és anyag“ cz. műve azt mondotta: „Mily különös, sőt kalandoszerű képzelet, csak beszélni is egy teremtető erőről, mely a földet lakósaival egyes átmeneti fokozatokon és roppant időközökön át mindig-mindig fejlettebb alakokra vezette volna“ (2-ik kiad. 52. l.) A természet sem természetfölötti kezdetet, sem természetfölötti folytatást nem ismer. Önmaga hoz létre és önmaga emészt meg mindeut. A természet önmagában kezdet és vég, nemzés és halál. Saját erejéből teremtette az embert, saját erejével fogja őt megsemmisíteni. (78.) Más helyen: mint a hogy a gőzgép mozgást hoz létre, úgy az örökkel felruházott anyagok bizonyult szerves szövvénye is bizonyos hatások összletét hozza létre az állati testben, melyek egységgé alakulva, szellemnek, léleknek és gondolatnak neveztetnek. (119.) Minden képzeletünk istenről, bár-

* Felolvasatott a Dávid Ferencz Egylet felolvasó gyűlésén 1892-ben november 27-én.

mely valláshoz tartozzanak is, csak *emberick lehetnek*. (165.) Mig a látható és tapintható anyag megsemmisíthetlensége érzékileg világosan bebizonyítható, addig a szellemről vagy lélekről . . . ugyanezt teljességgel nem állíthatjuk. Az örök élet gondolata sokkal rettentőbb és a kedélyre nézve sokkal nyomasztóbb, mint az örök megsemmisülésé. (174.)

Ilyen zürzavar töltötte meg minden ifju eszét és szivét.

Megvallom, sokszor szerettem volna visszanyerni azt a lelki nyugodtságot, a melyet addig élveztem, de nem volt rá erőm.

Hála Istennek, nem sokáig tartott e bizonytalanság. 1870-ben megjelent Channing a mi magyar földünkön s találkozott a téveteget ifjuval is és megfogta kezét és így szólott: „fontold meg ifju: az ember szabad lény, a ki a végre van teremtve, hogy saját kebelében levő indokokból cselekedjék, mivelje magát és elhatározza önsorsát; bensőleg össze van kötve a természettel, de nem rabszolgája, még szorosabban az Istennel, de még az Istenségnek sem rabszolgája, hanem van hatalma teremtője iránti kötelességét teljesíteni vagy megtagadni; környezve ezen ellenséges erőktől, természeti elemektől, melyek örömet és bánatot hoznak; ismert és nem ismert veszélyektől; egy kísértetekkel teljes bűnös világ befolyásaitól; és mégis felruházva Istentől tehetséggel, mindazokkal harczolni, az ötlet legyőzéssel fenyegető erőkkel való küzdelemben magát tökélyesíteni. Ez az ember eszméje. Boldog, a kiből ez komoly gondolkodás által kifejllett.“

Az ifju megértette ezeket a szavakat, belső valójához, önmagához tért.

Ez egy eset, de nem egyetlen, sőt historiai értékét tekintve, elenyésző ahhoz képest, a melyre még felhivom hallgatóim becses figyelmét.

1863-ban, midőn a magyar olvasó közönség Channingnek még csak egy beszédjét ismerte a Keresztény Magvetőből (1861), egy ev. ref. lelkész, *Szász Károly*, a mostani püspök — bár „kényes dolognak“ tartotta, hogy „református létére egy unitárius egyházi férfitól írjon“, mégis olyan szép tanulmányt írt róla, a mely magyar nyelvünkön, ma is első helyen áll. E jeles irónk Channinget századunk szellemi harczaival s előhaladása egyik legnagyobb emberének tartja. „Jelleme, uralkodó vonása — írja Szász Károly — az emberszeretet volt s . . . értelmi munkásságának főiránya éppen ez. Az embert, mert ember, szereté minden tekintet nélkül, fajra, nemzetiségre, külső állásra, sőt erkölcsiségre is, s e tekintetben, azt hisszük, isteni mesterünk tanaihoz és példájához hűbb soha és senki nem volt“. . . . „Nem volt még író, szónok, mondhatjuk, nem volt még ember, ki az emberi szellemet annyira tisztelte s azt oly magasra helyezte volna, mint Channing; nem senki, ki annak jogsérelmei iránt oly érzékeny s visszahelyeztetése iránt

annyira követelő lett volna, mint ő“. „Channing valóban századunk fia“. Igy szól Szász Károly!

Még csak két idegent hallgassuuk meg: Báró Bunsen, német tudós, így szól: „Channing egy antique hős, keresztény szívvel. Mint ember olyan, mint egy görög, mint polgár olyan, mint egy római s mint keresztény olyan, mint Pál“ — Egy methodista újság 1849-ben ezt írta: Olyan ember, mint Channing volt, nagyszerűen felette kell, hogy álljon korának, bármikor s bár hol élt legyen is ő“.

És most már menjünk el mind Bethlehemig és lássuk meg a helyet, a hol Channing Ellery Vilmos született.

Nem Bethlehem! Ez csak a mythologiai elnevezés. Ennek a profétának, ennek a mesternek szülőhelye Észak-Amerikában Rhode Island szigeten, Newport, egy elragadó szépségű helyen fekvő város, melyről 1836-ban ezt mondotta Channing: „Engedd meg nekem, hogy ezen a tájon köszönjem meg Istennek, hogy ez a szép sziget volt születésem helye“. A sziget nem nagy, mert hossza mintegy 15 mérföld, de hullámzó hegyei, mormoló tengere s azok a kis víznyelvek, a melyek benyulnak a száraz közé s ott mosogatják felséges zölddel bevont tagjait, ott a tenger kebelére kiszakított kis szigetek, itt a száraz öléből felemelkedett városok és faluk, fenn a folyton váltakozó égbolt s mindenütt az enyhe lég szelid fuvalma, mind arra hivatvák, hogy átható s örökre kitörölhetlen szelid és nemes érzelmekkel töltsék el az idegent s annál inkább azt, kit szültek és neveltek.

Erre a helyre küldötte Isten a mi kis Channingünket 1780-ban ápril 7-én Ellery Luciának és Channing Vilmosnak. Az új szülött harmadik volt már, de mégis, talán véletlenül vagy isteni sugalomra, őt ruházták fel szülői, mindkettőjük nevével, az Ellery és Vilmos névvel, hogy mind a kettő halhatatlannak maradjon. Mindkét ágon erényben és munkásságban jeleskedő emberek voltak elődei. Anyai nagytyja Ellery Vilmos egy jószívű, becsületes, tiszta eszű és egyszerűségben tündöklő ember volt. Atyai nagyapja tiszteletben álló s élete utolsó feléig jó módu kereskedő volt. Édes atyja egyetemet végzett mivel férfi volt, kinek háza bőven el volt látva jó könyvekkel. Mint ügyvéd híres és becsült, mint ember szelid, gyöngéd természetű, szabadelvű és jó szívű.

Anyjáról ő maga ezeket mondja: Anyám egy helyes gondolkozású és józan felfogású nő volt. Ebben a tekintetben talán soha sem is láttam hozzá hasonlót. Neki gondolkozása, szava és életé egyaránt igaz volt. . . . Helyesen ítél, nyíltan beszélt s nem emlékszem, hogy hosszas együtt létünk alatt valaha mondott volna olyat, a miből az őszinteség hiányát még csak sejteni is lehetett volna. . . . Őt a szeretet soha sem vakította el. Ő azonnal felismerte a szépet, a becsületességet és a tiszta őszinteséget s abban nagy

örömét lelte, s csaknem ösztönszerűleg fordult el mindentől, a mi gyanus, hivalkodó vagy önfittogató volt.

Ilyen szülők befolyása alatt a gyöngédségre és szelidségre hajlandó fiu egy valóban szeretetreméltó s őszintén és mélyen szeretni tudó gyermek lett. Szép és kellemetes gyermek lehetett, mert egyik rokona ezt írja róla: „Emlékezem három-négy éves korára, gyönyörű szép szeme, tündöklő arca volt és világos barna haja hosszú fürtökben omlott vállára. a mint zöld bársony kapujában, fehér mellénnyel ott állott a templomi székben anyja oldala mellett és nézte a gyülekezetet. Azt jegyeztem meg magamban, hogy szebb gyermekeket ennél soha sem láttam.“

A milyen volt a teste, olyan volt a lelke is.

Egyszer az iskolában a tanítóné így intette egyik gyermeket: „Szeretném, ha olyan volnál, a milyen Channing Vilmos. Oh — felelt a szegény gyermek — én nem tudok olyan lenni, a milyen ő, neki féligre sem olyan bajos jónak lenni, mint nekem.“

Szive éppen olyan nagy volt, a milyen kicsiny a teste, — mert testileg a közepeserűt is alig közelítette meg.

Midőn egyszer egy ember védelmezte előtte a testi büntetést, így kiáltott fel: Mit? megütni *egy embert!*? És ezek a szavak oly hangon voltak mondva, hogy az illető embert ámulatba ejtették s egészen más véleményre térítették.

Ugy látszik, hogy ez a kis ember már az iskolában, mintegy, hódító hadjáratot végzett, mert tanulótársai „Békeszerzőnek,“ „Kis Pepin királynak“ nevezték, kétségenkívül azért, mert páratlanul jó, erős és bátor szive volt, de úgy látszik, hogy azt ő más úton is megszerezte, mert a mint életrajzában unokaöccse mondja: törpe, zömök, izmos ifju volt, kitünően tudott birkozni, szerette a sportot.

Erre a tiszta szivre és józan észre korán nagy megpróbáltatások vártak, mert édes atyja meghalt, midőn Vilmos még csak 13-ik évében járt. Az apa szorgalmas ember volt, de annyi vagyona nem maradt, a mennyiből a család fenntarthatta volna magát. Vilmos folytatta ugyan tanulását s fényes sikerrel végezte be tanulmányait 1798-ban a Harvard egyetemen, de már ekkor kenyérkeresetre gondolt s 19 éves korában magánnevelő lett Richmondban. Kiváló műveltségű családhoz jutott, hol a figyelem, előzékenység, szívélyesség árjában uszott s nemcsak felvállalt dolgát végezte sikerrel, hanem a papi pályára is szorgalmason készült.

Boros György.

(Vége következik.)

Családi est.

Este van, kiégett már a ragyogó nap,
Eltűnt a határon utolsó sugára.
Az alkonyi tájon bús harangok szólnak,
A hívő lelkeket szólítva imára.
Azután lassanként elcsendesül minden,
Tiszta érzés gyűl a háladatos szivben.

S mint a csendes folyó, melynek medre telve,
Zúgó patakoknak habjától kiárad,
A sziv is, a nemes érzelmeknek helye,
Útat nyit az ajkon hátaltelt imának.
S azután — úgy tetszik — minden egyes szóra
Mintha megenyhülne, mintha könnyebb volna.

Megelevenedik minden kicsiny hajlék,
Kigyúl a szeretet lobogó fáklyája,
Az anyai sziv, mely gondtól, bútól zajlék,
Vidám örömek közt enyhületét várja.
Gyermekcsoport között a búbánat széled,
S bearanyozódik ez az egész élet.

Bearanyozódik s elsimul a redő
A szerető szülők homlokán és arczán,
Mikor a »legkisebb« imára lép elő,
Piczike kezeit összefogva tartván.
S habár minden szavát nem is értik itten,
Megérti, meghallja a jóságos Isten.

Később a nagyobbak lépnek elé sorba',
Kedves szülőikre sok-sok áldást kérve.
Alázattal Isten előtt meghajolva,
Bizó tekintettel néznek föl az égre.
A ki most belépne, a ki most itt járna,
Jól jegyezné meg, hogy ez az Isten háza.

Künn a szél doromból, hópilléket kerget,
Sikos barna felhő terjesztgeti szárnyát.
Nyugovóra tér benn apa, anya, gyermek,
S a napnak emléke édesíti álmát.
És a család, hogy ha pirkad fönn az égen,
Újabb napot kezd el — az Isten nevében!

Tarcsafalvi Albert.

„Jó a visitatio!“

„A napokban megfogjuk kezdeni az esperesi vizsgálatot. Előre félek, mert mindég betegen térek haza és hónapokig meg-
sinlem ezt a gyötrelmes munkát.“

Ézeket a sorokat egy magánlevélből irtuk ide. Sajátságos! Az első elolvasás után nem az a panaszos hang ragadta meg figyel-
münket, a melyik áthatja szavait. Nem, hanem elé állott azoknak a régi időknek az emléke, a mikor ott ültünk a falusi iskola ke-
mény bikkfa padján. Eszünkbe jutott az a szivrázó hang, a mellyel a nagyobbak egyike, a ki ott ült a farostélyos kicsi ablak mellett elkiáltotta: „itt van a cursus, jó a visitatio“. Minő belső forrada-
dalom, minő külső sáppadás és didergés!

Egy jó félóra mulva nyílik az ajtó s belépik a „rector ur somfa vesszője“ s utánna a rector ur egy irással kezében. „Gyer-
mekek csend legyen — szól — rácsapva a hosszú fenyőfa asztalra. Holnap után itt lesz a visitatio. Ugy ügyeljete, hogy a melyik jól nem felel, azt megüti az Isten tüzes nyíla. Most pedig lássatok dologhoz. Irjatok, olvassatok, számoljatok szorgalmason, nehogy baj legyen.“

Éjjel-nappal szorgalmasan folyt a tanulás. A harmadik nap délelőttjén egy 14—15 éves fiu eszeveszetten szalad be az isko-
lába és kiáltja: *itt van a visitatio!*

Az ajtó megnyílt s természetes hasával s szép piros arczával nagy nehezen átlépett a magas küszöbön Árkosi Dénes esperes s utánna még hárman a visitatio tagjai. Egy-két percz telt el csu-
pán s mi levoltunk csillapodva, sőt ugy tetszik nekem, felvöltünk vidámodva. Árkosi egy jószágos, böles és tapintatos ember volt, a ki bátorságot tudott csepegtetni a legfélénkebbek szívébe is.

Egy jó órát töltöttek az iskolában s sokáig időztek az ekkle-
siában és az ekklesia ma is példányszerű, az iskola méltó tanítvá-
nyi hálánkra.

—

A fennebb vázolt jelenet történelmi hí képe annak a rend-
kívüli nagy befolyásnak, a melyet az esperesi vizsgálószerk gya-
korol egy egész ekklesiára s annak különösen serdülő ifjuságára. Akkor teljességgel nem fordult meg ifjui elménkben, hogy ez az áldásos munka mivel jár annak az esperesnek és köri jegyzőnek, a

kik nyakokba veszik az egész egyházkört. Most bátran elmondhatjuk, hogy az összes egyházi intézmények között ez az egyedüli, a mely teljesen az ő apostoli kor jellegét viseli magán, minden modern vonás nélkül.

A mostani Pál apostol, az esperes, midőn elindul Barnabásával, a jegyzővel, csak annyiban különbözik a tarsusi nagy férfitól, hogy ő nem gyalog, hanem egy fakó szekéren indul missioi útjára. Azontul sok minden megtörténhetik velők is abból, a mit Pál apostol a korintusiaknak oly megrendítő hűséggel mond el. Krisztus szolgálja-e valaki? Ők is. A fáradságban van-e része valakinek? Nekik is. Jár-e veszedelmes uton valaki? Ők nem kevésbbé. Volt-e veszedelemben Pál a pogányok miatt? Nem egyszer ezek is.

Minden valami egy ekklesiát, annak anyagi és szellemi érdekét, belső embereit és hiveit, nagyjait és kicsinyeit érdekli, az az esperesi vizsgálószerk kötelessége körébe tartozik. Mintegy tizenkét kanonikus kérdés, ugyanannyi magánkérdésen és egy jókora szabályrendelet 11 hosszú pontján úgy egyik, mint a másik ekklesiában át kell esnie és még akkor sincsen vége minden munkájának, mert az egyéni ambitio, a kötelesség érzet, a helyi viszonyok újabb meg újabb teendőket állítanak fel elébe.

Több mint bizonyos, hogy a melyik esperesi vizsgálószerk a maga munkakörét híven akarja betölteni, annak, mint a jó pásztor-nak, életét kell áldoznia a nyájért. Az is bizonyos, hogy a melyik esperes energikus, lelkiismeretes, pontos, annak az ekklesiái anyagilag és szellemileg is egyaránt virágoznak, de messze áll tőlünk az a gondolat, hogy egyenesen az esperestől várjuk azt, hogy az ekklesiák úgy virágozzanak, a mint várható volna.

Az egyházi élet olyan természetű, a milyen az emberi test. Nem elég, hogy a feje egészséges legyen, még azzal sem elégedhetünk meg, hogy egy-két buzgó tag legyen benne. Egyedül kívánatos dolog az, hogy a legkisebb tagok oly hivek, oly odaadók oly lelkiismeretesek legyenek, a milyennek óhajtják fejökét.

Ebben az esetben az esperesi vizsgálószerk igája, könnyüvé és kellemessé válik. Ebben az esetben a vizsgálószerk könnyen végez, az esperes jelentése lelkesült, a jegyző jegyzőkönyve folyékony és tiszta leend.

De még, ha minden arra irányulna is, hogy a munka terhét megkönnyítse s a felelősséget megossza, a czikk elején közölt sza-

vaknak visszhangot kell adnunk, arra kérvén hiveinket, hogy ha a vizsgálószerk tagjai télviz idején elhagyják a kedves otthont érettünk, ifjuságunk s ekklesiánk javaért, fogadják őket meleg szívvvel és meleg házzal.

Azt hisszük ekklesiáinknak s az egész egyháznak nagyon érdekében áll, hogy az esperesi *visitatio* megmaradjon a maga apostoli jellegében. Óhajtjuk, hogy a *visitatio* tagjait ezentul is az az önzetlen munkaszeretet és áldozatkészség vezesse terhes munkájokban, a mely eddig vezette.

Legyünk készen minden dolgainkkal, mert jö a *visitatio*!

Amicus.

Az első „Reményből“.

A *fiu*.

Úzd a szép viráglepét
Gyöngye kis *fiu*!
Lépteid nem úzi még
Solyomként a bú.

Egy falatkán a kelő
Szükség csöndesül.
Túl egy tarka köntösön
Vágyad nem feszül.

Örvendj a kis martalék
Szárnya fényporán.
Még magad nem vagy fogoly
Éved gyöngykorán.

Pilláidra szenderét
Hinti bájos est,
S álmaidnak újlag
Szép világot fest.

A jövendő még neked
Egy piruló ma,
Kis barátkáid fönt az ég
Rezgő csillaga.

Tegnapod, lepkéivel
Ismét leng elő
S a sok édes kis barát
Kedvet osztani jó.

Útad egy szűk udvaron
Végtelenbe bolyg,
Nem fáradsz; kaján is rád
Angyalúl mosolyg.

Játszad ó játékidat,
Játszad kis *fiú*,
Vajmi más játékot űz
Majd a férfit!

Krizsa János,

Leány-dics.

Szép vagy lányka, midőn ajkad kél gyöngye mosolyra,
Szébb, mikor a részvét könnye ragyog szemeden.

Kőváry László

Kérdés.

Ha éj ködébe tűnt a nap:
Ezernyi csillagok
Ragyognak föl, a mély homályt
Szendén világítók.

O hon! világító napod
Rég éjhomályba dült,
Mégis, miért, hogy egeden
Egy csillag sem derült?

Hajós János.

Kétség.

Ha mosolygsz? azt gondolom
Engemet nevensz;
Ha bús vagy? . . . , másért vagy az,
Engem nem szeretsz.

Mégis inkább vidor, mint
Bús légy kedvesem!
Üdvömet nem éri fel
Ekkor semmi sem.

Jakab Elek

Végremény.

Mindég csak könnyük peregnek	A kifáradott tagokba
Pillám közül,	Erőt ki lehell?
E kihamvadott kebelnek	Vagy ha hullnak sirhalmadra,
Napja éjre dül.	Ki támasztja fel?

Tán a lány borús kebellet
Eljön hamvimhoz,
S búnak áradó könnyével
Szebb életre hoz.

Csongvai Károly.

Vadász.

Gond nélkül megy az ifju vadász, csöve lobban, egy őz hull;
Ám a visszajövőt sebzi a lányka szeme.
Nem szánlak beteg ifju vadász! a lányka gyötörjen;
Benned az ártatlan őzfi boszulva vagyon.

Sikó Miklós.

1839-ben arra a merész vállalatra gondolt a kolozsvári uni-tárius főiskola ifjusága, hogy egy könyvet szerkeszt s azt kibocsátja a nagy világba. Az ifjuság kebelében sok derék ember volt s mellette állott Kriza János pap és tanár, a ki mint költő már akkor meglelt ember volt. Hajós János vállalkozott a szerkesztés technikai ágára, Kriza az irodalmira. Hajós kezébe vette az ügyet s maga mellé vette Krizát s a szerkesztés nehézségeivel s a censura szeszélyeivel oly derekasan megküzdöttek, hogy Toldi Ferencz a legnagyobb elismeréssel nyilatkozott az első „Reményről.“

A kiket ifjuságunk ezen nemes mozgalma érdekel, azok figyelmét felhívjuk Hajós János isk. f. ü. gondnoknak a Dávid Ferencz Egyletben tartott felolvasására, melyet a „Keresztény Magvető“ ez évi egyik száma egész terjedelemben közölni fog. Mi, lapunk terjedelméhez alkalmazkodván, közlünk, a Krizáét kivéve, egyet-egyet a még életben levő írók műveiből. Ki ne venné észre rajtok, hogy ifjak irták, és pedig akkor, a mikor a haza nem volt szabad s a szív érzelve vitte a fő szerepet.

A zsebkönyvben legtöbb mű van Krizától: Kriza, Ajtavári, Taraczkai, Tündefi, Vadormi, Z. nevek alatt; Aranyosi (Csipkés Sándor) 1-et, Barabás János 1-et, Berde Áron 3-at, Csillador (Lőrinczi Mihály) 1-et, Csongvai Károly 10-et, Gálffy Sándor (Firtos-alyi) 9-et, Hajós János 8-at, Istvánfi (Kelemen István) 1-et, Jakab Elek 4-et, Kanyaró Pál 2-öt, Kovácsi Antal 1-et, Kőváry Józsa 7-et, Kőváry László 4-et, Lőrinczi Mihály 1-et, Orbók Sámuel 1-et, Sebe Sándor 1-et, Sikó Miklós 2-öt, Szentiványi Mikó (Szirtalyi) 6-ot, Sztmártoni Sámuel 1-et, Szigethi István 4-et, Veress József 9-et irt.

Az írók némelyike már ifjukorában elhalt. A kik férfikort értek, mindannyian jeles emberekké lettek.

A most élők közül *Jakab Elek* egy egész könyvtárra menő történelmi s hasonló jellegű műveivel; *Kőváry László* Erdély történelme s számos jeles történelmi műve megírásával, hazánk első rendű írói között vívtak ki helyet maguknak, a mit a M. Tud. Akadémia azzal méltányolt, hogy mindkettőt tagjává választotta.

Hajós János letette a tollat a „Remény“-nyel. A ki felolvasását elolvassa, igazat ad nekünk, midőn azt mondjuk, hogy vesztesség volt irodalmunknak. De azon a téren, a melyre először mint ügyvéd és városi hivatalnok lépett Kolozsvárt, azután mint állami hivatalnok Budapesten, oly derekasan teljesítette kötelességét, hogy annak elismerésül a ministeri tanácsosság magas polczáig feljutott s érdemei méltánylásául a legmagasabb helyről kitüntést nyert.

Sikó Miklós egész életét a szép művészeteknek, a festészet-

nek szentelte. Ifjú korában mint aquarellfestő páratlan volt, s mint arcképfestő ma is a jelesek között foglal helyet s közelebbről egy Kossuth-képével általános elismerést nyert.

Csongvai Károly az igazságszolgáltatás mezejének szentelte életét s most Maros-Vásárhelyt mint nyugalmazott törvényszéki bíró családja körében élvezzi egy nemesen megfutott pálya örömeit.

Régi dolgok.

Almási Mihály unitárius püspök levele

1716-ban a kolozsvári piaczi templom elvétele után az unitárius közönséghez intézve.

Kolozsvár

1716. Aprilis 2.

Tiszteletes Uram az áldott Úr Christusban Szerelmes Atyámfia!

A minden irgalmassagoknak és vigasztalásnak Istene minden szomorúságunkban vigasztaljon, hogy vigasztalhassuk a szomorúságban esteket, azzal a(z) vigasztalással melyel minket Isten vigasztal.

Úgy gondolom hogy az hírnök szokása szerint nagyobb mértékben jutott kegyelmek fülébe, mostan rajtunk lett dolgok iránt való casus, hogy szenvedesben voltunk, de az Isten annyira meg erősített, hogy még hűtünkben reménségünkben, meg nem fogyatkoztunk. Példával értette Isten velünk hogy szencsés tiszteletit sem Jerusalemben, sem Garizim hegyéhez nem kötötte, hanem minden helyeken dicsértethetik, valahol lélekben és igazságban dicsőséges neve segítségül hivattatik. Felséges királyunk és örökös Fejedelmünk ő Felsége nevével lött parancsolatnak engedelmeskednünk kellett, piacon levő templomunk birtokunkból való kibocsattása iránt, az Méltóságos Catholicus Statusnak ő Nagyságoknak s ő kegyelmeknek kezére eresztvén, szintén tegnapi napon tíz óra előtt maguk személyünkben. Mindazonáltal (Istené az dűchösegh) mégh eddig mégh maradasunk vagyon, meg biztatván az Méltóságos Generalis ő Excellentiája Kegyelmes igéretivel. Vagyon szerelmes atyamfiai köztünk a hűnek és az szentek bekességes türesenek Palaestraja és helye, melyet kegyelmeknek szeretettel, keresztelni Lelekkel recommendalok. Erősitse kegyelmek hűtel és reménséggel mind magát, mind gondviselésére biztatott gyenge nyájját, Istennek tulajdonitván az dicsőséget. Csendes és bekességes türesben birja kegyelmek maga lelkét. Nem illik hatalmasabbal nállunknal küzködni; a kigyói eszesség mellé ragasszunk galambi sziligységet (szelidséget), erre lévén hivattatásunk a mi fejüktől az Úr Jezus Christustól, hogy türes szenvedések után mennyünk az mű bekességünknek helyére a mű Urunktól számunkra készített hajlékokban. Az Úr Isten pe-

nígyen ki meghvigasztalásunknak Istené, szerelmes Atyánkfiával együtt, az igaz hűtben s idvezítő remenségben maraszsa meg állhatatosau. Szivem szerént kívánom

Kegyelmeteknek lelki Attyafia

Almási Mihály
Superintendens Unit.

Közli: **Boros György.**

Legyen-e polgári házasság?

Ezt a kérdést a „Budapesti Hirlap“ intézte a protestáns püspökökhez, s a püspök urak rövidre vonva következőket felelték:

Szász Károly: A polgári házasságnak nincs ellene, sőt szükségesnek tartja, nem egyházi, hanem politikai szempontból. A polgári házasságot a protestánsok sem követelik.

Szász Domokos: A mostani állapot tarthatatlan. Ennek nincs más gyógyítása, mint a házassági jognak az összes állampolgárokra kiterjesztett egységes rendezése, a mi kizárólag a polgári házasság intézményének életbe léptetése által eszközölhető.

Pap Gábor álláspontja szabadelvű és az állam érdekeinek figyelembe vételén alapul. Mint magyar hazafi kész a legmesszebb menő áldozatokat meghozni egyháza részéről.

Kiss Áron csak az esetben tagadhatná meg a hozzájárulást, ha az állam kimondaná, hogy a házasság fel nem bontható, és nem gondoskodnék birói rendezéséről.

Kun Bertalan a polgári házasság behozatalának nem igen örvend. A polgári házasság a kisebbségben levő felekezeteknek nem válik javukra, mivel nem állanak rendelkezésükre azok az eszközök, a mik a katolikus klerusnak.

Baltik Frigyes az egyházi házasság mellett van.

Teutsch György Dániel: a polgári házasság meg fogja bontani a polgárok felekezeti békéjét.

Ferencz József: Semmi kifogásom a polgári házasság ellen, de nem hiszem, hogy a mi népünk meg legyen reá érve, hogy olyan könnyűszerrel hozzászokják, mert ez a kérdés nem volt kelőlen előkészítve. A polgári házasság ellen való „agitálást“ feltétlenül károsnak tartom, különösen pedig a szószékről, perhorreskálom.

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI MOZGALMAK.

— „Kolozsvár története“ a székelyek közt. Kolozsvárnak, Erdély fővárosának a történelme oly szorosan összefügg Erdélynek a történelmével, hogy egyik a másik nélkül nem is képzelhető. Kolozsvár a reformatiótól kezdve mostanig az unitarismus főhelye volt s mint ilyenek a történelme nélkül, az unitáriusok történelme nem képzelhető. Jakab Elek a Kolozsvár története című monographiának írója, ezt a két körülményt tartva szem előtt, azt a szép ajánlatot tette Fe-

rencz József püspök urnak, hogy művének II. és III. köteteit az okmánytár és rajz-kötettel együtt 15 frt helyett 5 frtért fogja adni az unitárius ekklesiák számára. A püspök ur a szép ajánlatot örömmel fogadta s miután a kolozsvári egyház-tanácsosok 135 frt erejéig megsegítették, 27 példányt megrendelt. A szerző a 27 példányt megtöltötte még a j á n d é k k é p p e n 16 példánnyal, azt kívánván, hogy abból mindenik egyházkörnek 2—2 példány küldessen, egyik a lelkesítési hivatalnak, másik az ekklesiának. Ehez képest összesen 43 példány birtokába jutván, a főt. püspök ur jelentést és ajánlatot tett az E. K. Tanácsnak, hogy a példányokat a j á n d é k k é p p e n ossza szét az ekklesiák között. A műből egy-egy példányt kaptak: Kolozs, Szováth, Kide, Hodmező-Vásárhely, Polgárdi, Abrudbánya, Bágyon, Szind, Szent-Mihályfalva, Toroczkó, Dieső-Szent-Márton, Dombó, Bethlen-Szt-Miklós, Széplak, Dézsfalva, Szentgericze, Maros-Szt-Király, Csókfalva, Ny.-Szt-Márton, Szabéd, Szent-Mihály, Uj-Székel, Bözöd, Szt-Abraham, Enlaka, Kis-Solymos, Siménfalva, Tordátfalva, Okland, Jánosfalva, H.-Almás, Derzs, H.-Szt-Pál, Vargyas, Héviz, Felső-Rákos, Úrmös, Alsó-Rákos, Arkos, S.-Szt-Király, Laborfalva, Bölön s a kolozsvári papnövelde könyvtára. Szomszédság jussán az összes ekklesiák érdeklődő tagjai könnyen hozzá juthatnak a műhez. Az E. K. Tanácshoz érkezett nyilatkozatokból itélve a becses művet kiváló örömmel és hálával fogadták mindenütt a mi ugy a jeles író, Jakab Elek ur áldozatkészségének, miut a főt. püspök ur fáradozásának méltó jutalma. A főt. püspök urat szép terve kivitelében megsegítették a következő egyh. tanácsosok: Ferencz József 3 példányért 15 frt, Petrichevich Horváth Kálmán 8 pld. 40 frt, Kóváry László 3 pld. 15 frt, id. Daniel Gábor 2 pld. 10 frt, id. Szigethy Miklós 2 pld. 10 frt, Molnár Sándor, Benkő Mihály, Mikó Imre, Kovács János, Mózes András, Jánosi Gergey, Boros Sándor, Kanyaró Ferencz 1—1 pld. 5—5 frttal. A becses áldozatért Jakab Elek urnak, a főt. püspök urnak s az egyházi tanácsos urnaknak az ügy érdekében, a megajándékozottak nevében, szíves köszönetet mondunk.

— **Korondon** nagyon szép ünnepély tartatott december 17-ét megelőző estén Kádár Lázár, széles körben tisztelt unitárius lelkész, Keresztur-egyházkörü jegyző házánál. Kádár barátunk ugyanis együtt ünnepelte nevenapját egy kis újszülött megkeresztelésével és 25 éves házassági jubileumával. E ritka és szép ünnepélyen a korondi értelmiség színe-java mellett vidékről is többen voltak jelen. Keresztelt Göncz Mihály, f.-váraljai ügyes fiatal lelkész. Az egymással mindezen ideig példás szeretetben 25 esztendeig élt házaspárra megható előbeszéd után, egy szép imában Györfi F. szentmihályi lelkész kérte Isten áldását. K. L. értelmessége, hivatali buzgósága, meggyerő modora, emberszeretete jogán igen széles körben őszintén tisztelt barátunk megérdemli, hogy ezen helyen is kifejezzük azon hő óhajtásunkat, hogy az Isten áldja meg őt egyházunk és kedves népes családja számára munkabíró élettel -- még sokáig. —n.

— **Az esperesi vizsgálószékeknek** szíves figyelmébe ajánljuk, hogy a templomokat tekintsék meg azért, hogy személyesen győződjenek meg, hogy hány helyen van gondoskodva, hány helyen nincsen arról, hogy a templom fedeléről lefolyó víz ne mossa a falat s ne áztassa alá az egész épület alapját.

— **Laborfalván** az unitárius egyház tagjai száma 28 év alatt 308-ról 554-re nőtt s így ma 246-al van több. Örvedetes növekedés.

— **M. kir. vallás- és közokt. miniszter** ő nagyméltósága a tarcsafalvi unitárius felekezeti iskolát taneszközökkel és tankönyvekkel segélyezni méltóztatott. „Népisk. Értesítő.”

— **Hódmező-vásárhelyi** hiveinknek nagy gondot ad az építkezés kérdése. A mérsékeltbhek földszintes házzal is megelégednek. A vérmesebb reményűek pedig emeletes házat óhajtanak, az emeleten diszes imateremmel. E terv megvalósítása többrendbeli nehézségbe ütközik, mert első sorban kevés a pénzük, azután meg kiesiny a telkük. Azonban a nagy többség, ugy látszik nem riad vissza az akadályoktól s megbirkozik minden nehézséggel az ügy érdekében. Már is szép adományok hírére vesszük. Aczél Luiza asszony 1000 frtot; Benczur

István 30,000 téglát ígért. Reméljük, erdélyi hitrokaink is megteszik kötelességüket s szives adományaikkal segítségül lesznek alföldi testvéreinknek egy impozáns unitárius-ház építésében.

— **Kilyéni eklésiánkban** urvacsorai kenyeret élethossziglan adni elváltalta Incze Józsefné, bort pedig szintén életfogytaig Mlgs Dr. Székely György ur (ev. ref.) szivességéből kapunk e czélra.

— **„Kis tükör“** a neve egy budapesti új képes családi heti lapnak, melynek főszerkesztője Szőcs Farkas, felelős szerkesztője Kecske méthy István ev. ref. tanárok, jól ismert írók. Az első számot ev. ref. püspök Szász Károly költeménye nyitja meg. Fáy Andrásról kezdődik egy hosszabb czikk, Jézus és a szamariai asszony képpel illusztrálva s azonkívül többféle hirrovat, sőt még gazdaság is helyet foglal. Mindannyija gondosan s népszerű nyelven van összeállítva. Ára egy évre 2 frt.

— **Dr. Vajda Emilt**, városunk szülöttét s főiskolánk egykori növendékét, egy pár évig segédtanárát a „Zenelap“ egyik közelebbi száma arczképpen és életrajzban mutatja be olvasóinak, s igen rokonszenvesen mondja el azt a gyors és szép haladást, a melyet Dr. Vajda tett még aránylag nagyon fiatalon. Irodalmi munkáiból kiváló figyelmet érdemel a „Daniel Album“, melyet főgondnokunk főispánsága 30-ik éve alkalmából szerkesztett és a „Kossuth élet- és jellemrajza“, melyet a nagy száműzött születésnapja 90-ik fordulója alkalmából írt. Vajda, mint zeneművelő, Székely-Udvarhelyt, hol a reáliskola tanára, élénk érdeklődést ébresztett és tart fenn a zene iránt.

EGYLETI ÉLET ÉS MUNKÁSSÁG.

Felolvasások Kolozsvárt. A D. F. E. közelebbi felolvasása február 5-én, vasárnap d. u. 4 óraker — kivételesen — az Egyházi Képviselő Tanács termében fog megtartatni, a mit a t. egyleti tagok és az érdeklődőknek becses figyelmébe hozunk. Jó melegről lesz gondoskodva. Felolvasók lesznek Dr. Brassai Sámuel és Kozma Ferencz urak.

Az ifjúságért. Ha úgy akarunk, hogy ifjúságunk megerősödjék az egyházhoz és vallásához való szeretetben, ápolnunk kell vallásos érzelmeit. De hogy? Ezt megmutatta főt. Ferencz Józsefné öméltósága, egyletünk lelkes alelnöke azzal, hogy a „Fiatalság Barátjából,“ úgy az első, mint a második számból több példányt megvásárolt s azokat kiosztotta teljesen ingyen egyik-másik eklésia szegényebb sorsu, de jó tanuló fiu és leány tanulói között. A hálának és köszönetnek megható szavaival köszönték meg a főt. asszonynak nemesszivűségét a megörvendezettett gyermekek tanítói. A szép példát követte Koronka Antalné, Lehman Róbertné öngasága és Hajós János ur, kik 10—10 példányt rendeltek meg hasonló czélra. Éljenek!

A „Fiatalság Barátja“ első számának, mely csaknem három ív terjedelmű s jeles olvasmányain kívül még gyermek dalokat (hangjeggyel) is tartalmaz, ára csupán 10 kr. Postán küldve 1 pld. 12 kr. 10 példány csupán 1 frt.

A D. F. E. t. alapítóit, félreértés kikerülése végett ujból is értesítjük, hogy a f. éven kezdve az „Unitárius Közlöny“ csakis abban az esetben fog megküldetni, ha azért az előfizetési rendes díjat 1 frt 20 krt (2 korona 40 fillért) beküldik. Azokat a t. alapítókat, a kik hozzánk kérdést intéztek, t. értesítjük, hogy az Unitárius Közlönyhöz igényt tarthatnak az 1 frt (2 korona) rendes tagsági díj fizetése mellett is, önként értetvén, hogy az 1 frt fizetése az Egylet alapszabályai értelmében öt évre kötelező.

Channing-estélyek tartására hívtuk volt fel a lelkész és tanító urak figyelmét. Most arra kérjük sziveskedjenek minket értesíteni az estélyek részleteiről és eredményéről.

A D. F. Egylet pénztárába 1893 január 1-től—20-ig a következő befizetések történtek

1 frt rendes tagsági díjat fizettek:

1892-re: Nagy Olivér, Torda. Pálfi János (91—93-ra is), Toroczkó. Földesi Sándorné, Földesi Mariska (93-ra is), Retteg. Gál Miklós (91-re is), Pálfi János (91-re is), Derzsi Domokos (91-re is), Simon József (91-re is), Balogh György (91-re is), Zsakó János (91-re is), Pál Simon (91-re is), Toroczkó. Csegezi László (91—93-ra is), Bágyon.

1893-ra: Nagy György, Kolozsvár, Jón Miklós (94-re is), Oxford Pázsint Mihály, Kilyén. Sárdi Lőrincz, Kolozsvár. Musnai József, D.-Szt.-Márton. Dengyel Jánosné (92-re is), Kolozsvár. Ifj. Pap Pál, K.-Demeterfalva. Kővendi Márton, Torda. Nagy Mózes, Zay-Ugrócz. Kun Pál, Kolozsvár. Szigethy Sándor, Torda. Hory Béla (93—97), Kolozsvár. Székely Dénes (92-re is), Péter János, Torda.

1 frt 20 kr. előfizetési díjat fizettek:

1892-re: Szász Ferencz, Kolozs-Borsa. Sebe Sándor (90-re is), N.-Somkut. Gelei Lajos, Ó-Radna. Özv. Blecha Jánosné, Kolozsvár. Gábos Dénes (93-ra is), Héjasfalva. Gálfalvi Ferencz, Szind.

1893-ra: Pap Gábor, Gyoma. Veres Ferencz, Abrudbánya. Muzsnai József, D.-Szt.-Márton. Ádám Domokos, Bözöd. Zoltán Béla, Szamos-Ujvár. Olvasó és dalegylet, K.-Solymos. Id. László Ferencz, Gyepes. Varga Lajosné, S.-Patak, Szinte Ferencz, Budapest. Csegezi Pál, Dobrest. Szigethy Miklós alapító tag, Kolozsvár. Szigethy Sándor, Torda.

A „Fiatalság Barátjára“ fizettek: Ferencz Józsefné, Kolozsvár 1 frt. Gálfalvi Ferencz, Szind 1 frt. Máthé Sándor, Városfalva 1 frt. Gábor Albert, Martonos 1 frt. Zoltán Béla, Sz.-Ujvár 1 frt. Lőrinczi Zsigmond, K.-Solymos 1 frt. 10 kr. Kisgyörgy Sándor és Tarcsafalvi Albert, Vargyas, együtt 4 frt.

A t. hátrálékosokat, (habár unalmas régi nóta) ismételten kérem tisztelettel tartozásaik beküldésére.

Kolozsvárt, 1893. január 20.

Islai Márton
pénztárnok.

Szerkesztői izenetek. P. M. K. Az ígért tudósítást elvárjuk. — O. F. V-a. Csak fel kell venni a tollat, mert már eleget pihent! — L. D. Hmv. A másik a jövő számban — Lénárt Mihály. jóni fog egy kissé megszívta.

Új előfizetőknek és új tagoknak ingyen küldjük meg Ferencz József püspök ur felolvasását „Vallásos dolgokról“ a budapesti unitárius templom képét, s e mellett egyet a Simén Domokos, Dr. Bartók István tanárok és Br. Orbán Balázs képe közül tetszés szerint

Az „Unitárius Közlöny“ I—V. kötetéből teljes példányokkal rendelkezünk. Egy-egy kötet 2 korona 40 fillér (1 frt 20 kr.)

TARTALOM: Channing Ellery Vilmos. (Arczképpel. Boros György. 17. lap. — Családi est. (Költemény.) Tarcsafalvi Albert. 22. l. — „Jó a visitatio!“ Amicus 23. l. — A z e l s ő „R e m é n y b ő l“: A flu. Kriza J., Leány-dics. Kőváry L., Kérdés. Hajós J., Kétség. Jakab E., Végremény. Csongvai K., Vadász. Sikó M. 25—26. l. — R é g i d o l g o k : Almási Mihály unitárius püspök levele. Közli: Boros György. 28. l. — Legyen-e polgári házasság? 29. l. — Egyházi és iskolai mozgalmak. 29. l. — Egyleti élet és munkásság. 31. l. —

Nyomatott Gámán János örökösénél Kolozsvárt. (Belkőzéputcza 10.)

Felhívás és kérés.

„*Unitárius Közlöny*“ czim alatt 1886-ban egy népszerű *vallás-erkölcsi lapot* indított meg a Dávid Ferencz Egylet.

Az unitárius egyház, aránylag csekély számát tekintve, némelyek előtt fölöslegesnek tetszett ez a vállalat, a már meglevő «Keresztény Magvető» mellett. Aggódásuk túlzottnak bizonyult, mert az „*Unitárius Közlöny*“ rövid idő alatt olvasó-közönseget teremtett magának s ez a közönség azóta *állandóan nőtt*.

Ma kevés unitárius ember van, a ki az „*Unitárius Közlöny*“-t ne ismerné, de *még nagyon sok unitárius ember van, a kinek nem jár a házához*, pedig nem volna szabad, hogy egyetlen házból is hiányozzék.

Az „*Unitárius Közlöny*“ szükségessége mellett leginkább bizonyít az a tény, hogy *nem unitáriusok is szívesen olvassák*, meg akarván ismerkedni azzal a vallással, a mely a többi keresztény vallásoktól lényegesen különbözik. Erre számíthat az „*Unitárius Közlöny*“ jövőben is, mivel *felekezeti vitatkozásokba nem elegyedik*.

Az „*Unitárius Közlöny*“ a *hit és az erkölcs* szolgálatában áll, s azt hirdeti, hogy erre a kettőre minden embernek egyaránt szüksége van, mert, az apostol szerint, *az igaz ember hitből él*.

Az «Unitárius Közlöny» a *vallásos érzés ápolója és ébresztője* minden számában megjelenő, közérthető nyelven írt *egyházi énekei, vallásos legendái* és más költeményei által.

Az „*Unitárius Közlöny*“ *ismeretterjesztő lap*. Közöl elmékedéseket, rajzokat, ismertetéseket a vallás, az egyháztörténelem, a nevelésügy s más közérdekű dolgok köréből.

Az „*Unitárius Közlöny*“ *képes lap*. Minden évben több arcképet közöl s eddigelé közölte:

Az *I. kötetben*: János Zsigmond fejedelem, Buzogány Áron min. tanácsos, Zwingli Ulrich reformator, Koncz János jóltevő, Simén Domokos theol. tanár, Lu-

ther Márton reformator, Békés Gáspár államférfi arczképét; a *II. kötetben*: Clarke F. Jakab amerikai író (fénynyomat), Kiss Mihály esperes és író, Marosi Gergely tanár, Koronka Antal esperes és író, dr. Bartók István orvos (különálló) arczképét; a *III. kötetben*: Dr. Brassai Sámuel (különálló fénynyomat), Ferencz József unitárius püspök (különálló fénynyomat), angol unitáriusok (egy férfi s két nő) arczképét; a *IV. kötetben*: Socin Faustus reformator, Pap Mózes ny. főisk. tanár (különálló fénynyomat), Daniel Gábor egyh. főgondnok arczképét, a budapesti unitárius templom képét, Blandrata György arczképét; az *V. kötetben*: Kovácsi Antal tanár (k. á. fényny.), dr. Berde Áron egyet. tanár (k. á. fényny.).

Az »Unitárius Közlöny« jövőben is közölni fog képeket, mert az a célunk, hogy a jeles egyházi és világi férfiak és nők arczképéből egy teljes gyűjteményt állítsunk össze.

Az »Unitárius Közlöny« az egyházi és iskolai mozgalmak *tudósítója*; a »Dávid Ferencz Egylet« s az unitárius egyház mozgalmi *ismertetője*.

Az »Unitárius Közlöny« ára *egész évre csupán 1 frt 20 kr.* (2 korona 40 fillér), mely *jannár hónapban fizetendő Iszlai Márton* egyleti pénztárnokhoz (Kolozsvár, unitárius leányiskola).

Ily csekély díj mellett csakis egylet s az is áldozatokkal tarthat fenn egy lapot, de a Dávid Ferencz Egylet nem sajnálja azt a *vallásos és erkölcsös érzés ébresztése* érdekében, mert meg van győződve, hogy erre korunkban felette nagy szükség van.

Az »Unitárius Közlöny«-re *az esztendő bármely részében előfizethetni*, mert a megjelent számok mindig kaphatók.

Az »Unitárius Közlöny« *már megjelent kötetei bármelyike megküldetik 1 frt 20 krért.*

Az »Unitárius Közlöny« *uj előfizetőinek ingyen küldetik* meg Ferencz József unitárius püspök ur jeles felolvasása a „*vallásos dol'gokról*“; a budapesti unitárius templom *képe*. Ezenkívül az uj előfizetők tetszésök szerint választhatnak a *Simén Domokos*, Dr. *Bartók István* tanárok és a *B. Orbán Balázs* képe között. Az utóbbiakból csak korlátolt számú példányok lévén meg, sziveskedjenek minél előbb beküldeni megrendeléseiket.

Az »Unitárius Közlöny«-ből *mutatványszámot azonnal küld a szerkesztőség.* (Kolozsvár, rózsá-utca 2. sz.)

Papnevelő-intézetek, tanítóképezdek, gymnasiumpok s más tanintézetek önképző körei tagjainak egész évre 60 krért megküldi az »Unitárius Közlöny«-t a Dávid Ferencz Egylet, ha egy tanintézetből *egyszerre legalább 10 példányra előfizetnek.*

A *főkegyleteknek* azt az előnyt nyújtja a Dávid Ferencz Egy-

let, hogy az *1 frt tagdíjból* $\frac{2}{6}$ -részt, vagyis 40 krt átenged a fiók-egyletnek, s *60 krért minden fiók-egyleti tagnak* küldi az »Unitárius Közlöny«-t. A fiók-egyleti tagdíjak a fiók-egyleti pénztárnokhoz fizetendők.

A Dávid Ferencz Egylet az »Unitárius Közlöny« mellett „*Fiatalság Barátja*“ czimen egy ifjusági lapot is ad ki, melyből megjelent két szám, melyeknek ára külön-külön 10 krajczár.

A Dávid Ferencz Egylet télen át *felolvasásokat* tart. Kolozsvárt és a fiók-egyletekben. A felolvasások nyilvánosak és ingyenesek. A felolvasások közül *önálló füzetekben* ki van adva Dr. *Brassai* Sámueltól: „*A jövő vallása*“, „*Vallás és hit*“, „*Melyik az igazi tudomány?*“, „*Fézus istensége*“; Dr. *Hegedüs* Istvántól: „*A halhatatlanság kérdése a klasszikus irodalomban*“; *Kelemen Albert*től és *Ürmösi Kálmán*tól: „*A váltástanítás reformja a nép- és vasárnapi iskolákban*“; *Kőváry László*tól: „*A keresztény család hivatása*“; *Ferencz József* unitárius püspöktől: „*Beszélgetés vallásos dolgokról*“. Egy-egy füzet ára 10 kr.

A Dávid Ferencz Egylet előtt lebegő magasztos cél bátorít fel arra, hogy becses támogatására számítsunk és kérjük, sziveskedjék az egylet érdekét előmozdítani azzal, hogy lapjának, az „*Unitárius Közlöny*“-nek legyen előfizetője s azt ismertesse másokkal, mert az evangelium szavai szerint „*a gyertyát sem azért gyújtják meg, hogy véka alá rejtsek, hanem azért, hogy a gyertyatartóra tegyék és világítson mindenknek, a kik a házban vannak.*“

Kérjük sziveskedjék felhívásunkat becses figyelmébe venni.

☛ „*Unitárius Közlöny*“ ára egész évre 1 frt 20 kr.

„*Fiatalság Barátja*“ egy-egy szám 10 kr.

Felolvasások egy-egy füzet 10 kr.

Minden pénz Iszlai Márton egyleti pénztárnok urhoz czimzendő Kolozsvárra (unitárius leányiskola).

Kolozsvárt, 1893. (postabélyeg kelte).

Keresztényi szives üdvözléssel

A Dávid Ferencz Egylet választmánya megbízásából:

Dr. Brassai Sámuel,

egyleti elnök.

Boros György,

egyleti titkár.

☛ Sziveskedjék ezt a fethívást legalább egy ismerőseivel közölni.

